

Vanilla planifolia (Wanilia płaskolistna)

rodzina Orchidaceae

Pochodzi z Ameryki środkowej (wsch. Meksyku). Jest epifitem, choć trochę nietypowym gdyż jest lianą, która korzeni się w glebie, a pędy jej osiągają długość kilkudziesięciu metrów - dorastają koron drzew lub porastają krzewy. Liście wanilii są sztywne, eliptyczno-lancetowate, całobrzegie, płaskie i jasnozielone. Kwiaty są zebrane w grona w kątach liści i mają barwę zielonkawobiałą. Owoce są botanicznie torebkami, ale popularnie zwane laskami i są znaną od bardzo dawna i niezwykle cenioną przyprawą kulinarną (zawierają aromatyczną wanilinę - która wykryształizowuje się w czasie suszenia). Zbiera się wyrośnięte, choć jeszcze niedojrzałe owoce i suszy (technologia suszenia jest różna w różnych rejonach). Wanilia jest uprawiana jako roślina użytkowa, posiada również pewne właściwości lecznicze (jest używana w cukiernictwie, przemyśle spożywczym, alkoholowym, perfumeryjnym oraz służy do zaprawiania tytoniu).

U nas jest uprawiana jako roślina ozdobna i traktowana jako bardzo dekoracyjne pnącze. Wanilia, aby ładnie rosła i prawidłowo się rozwijała potrzebuje sporo ciepła. Temperatura w nocy nie powinna spadać poniżej 18°C. Ponieważ żyje w tropikalnych lasach, nie lubi zbyt ostrego słońca. Wymaga obfitego podlewania i utrzymywania stale umiarkowanie wilgotnego podłoża. Dobrze też jest ją zraszać – najlepiej letnią, przegotowaną wodą (późnym wieczorem lub wczesnym rankiem). W naszym klimacie raczej nie przechodzi okresu spoczynku, lecz można u niej w upalne dni czerwca-sierpnia zaobserwować zahamowanie wzrostu. W domowej uprawie korzystne jest przygotowanie specjalnego podłoża, które stanowi utarta kora wierzby lub robinii akacjowej (zdartą korę się gotuje i uciera) albo częściowo przekompostowane igły modrzewiowe.

Roślinę powinno się przesadzać wówczas, gdy całe podłoże, w którym rośnie (kora lub igliwie) całkowicie się zmineralizuje czyli zamieni w ziemię. Innym sygnałem, który nas informuje, że rośliny mają problemy jest moment gdy z kątów liści poczynają wyrastać nie zwykle, krótkie korzonki powietrzne, lecz długie korzenie osiagające nawet do jeden metr długości (a nawet więcej). Należy wtedy owe długie korzenie zagłębić końcami w podłoże i rośliny zasilić, a cała roślina podziękuje i wróci do równowagi. Wanilia w okresie wegetacji (luty-wrzesień) jak większość roślin u nas uprawianych powinna być nawożona. Najlepsze są wieloskładnikowe, płynne nawozy. Jedyne sposoby na rozmnażanie wanilii to sadzonkowanie. Sadzonki ukorzeniają się zwykle po około 6-8 tygodniach, wtedy młode roślinki umieszczamy w oddzielnych doniczkach. Dwa inne gatunki, które są również uprawiane użytkowo to: *Vanilla pompona* i *Vanilla tahitensis*, lecz mają one mniejsze znaczenie, gdyż mają gorsze walory smakowe.